

Jobbhåndboka

Sommerpatruljen

LOs Sommerpatrulje reiser rundt i hele Norge om sommeren for å passe på unges rettigheter i arbeidslivet. Over 600 LO-ungdommer er ute på veien, og besøker over 5000 virksomheter. Dette gjør vi fordi mange unge ikke kjenner sine rettigheter i arbeidslivet, og fordi arbeidsgivere tror at ungdom er lettere å lure og utnytte.

Kontakt LOs Sommerpatrulje fra 10. juni til 1. august hvert år. Eller send sms til nummer 2030. Bruk kodeord SP <melding>.

LOs studentservice

På mange av landets høyskoler og universiteter finner du LOs studentservice. Her kan du spørre om rettigheter og plikter i arbeidslivet og få informasjon om LOs studentmedlemskap.

For oversikt over LOs studentservice, sjekk www.lo.no/student.

☎ 8 100 1999

✉ sommerpatruljen@lo.no

Ny i arbeidslivet?

Veldig mange elever og studenter jobber ved siden av skole og studier. Vi i LO mener det er viktig at dette møtet med arbeidslivet blir en positiv opplevelse. Av den grunn jobber vi for å bedre unges rettigheter i arbeidslivet, spesielt gjennom LOs sommerpatrulje som arrangeres hvert år. Hvor godt kjenner du arbeidslivets regler om lønn, pauser, overtidsbetaling, rimelig arbeidstid og fri når du har krav på det? LOs sommerpatrulje kan svare på din spørsmål hele sommeren, på telefon 8 100 1999.

Mange unge har dessverre uheldige erfaringer fra arbeidslivet. Står vi sammen kan vi hjelpe hverandre når det trengs. Det lønner seg å være LO-medlem. Gjennom medlemskapet får du mange goder og rettigheter som du ikke er sikret gjennom Arbeidsmiljøloven. Med LO i ryggen er du tryggere!

Lykke til i jobben!

Med vennlig hilsen

Roar Flåthen

Roar Flåthen
LO-leder

Ny jobb – krev skriftlig arbeidskontrakt!

Arbeidsmiljøloven § 14-5

Alle som skal jobbe har krav på en skriftlig arbeidskontrakt – uansett hvor kort tid jobben varer. Du finner en kontrakt som du kan bruke på midtsidene i denne brosjyren, og på www.loungdom.no. I kontrakten blir du og arbeidsgiveren enige om hvor mye du skal jobbe, om lønn og om hva slags arbeid du skal utføre. Det er Arbeidsmiljøloven som gir deg rett til arbeidskontrakt, og som slår fast hva som skal stå i kontrakten.

Arbeidskontrakten beskytter både deg og arbeidsgiveren mot misforståelser i forhold til hvilke rettigheter og plikter du har. Det skal fremgå av kontrakten hvem som er din arbeidsgiver.

Du er ikke forsvarsløs uten arbeidskontrakt. Loven beskytter deg selv om du ikke har inngått kontrakt. Men sørg for å starte arbeidsforholdet ditt på en god måte, ved å inngå en kontrakt med arbeidsgiveren.

En muntlig avtale er også forpliktende. Men hvis det oppstår uenighet mellom deg og arbeidsgiveren, er det i ettertid alltid vanskelig å slå fast hva den muntlige avtalen egentlig gikk ut på.

Hvis du trenger hjelp kan du kontakte LOs distriktskontor i ditt fylke. Telefonnummeret finner du bakerst i Jobbhåndboka.

Opplæring

Arbeidsgiver har plikt til å gi deg så god opplæring at du uten problemer kan utføre jobben du er ansatt i. Du skal ha lønn i opplæringstida.

Opplæringen skal blant annet omfatte:

- Hvordan jobben skal utføres.
- Hvilke regler som gjelder for helse, miljø og sikkerhet.
- Hvilke regler og lover som gjelder på arbeidsplassen.

Dersom det er påbudt å bruke verneutstyr i jobben, skal arbeidsgiveren både skaffe og betale utstyret for deg.

“Svart arbeid”

Enkelte useriøse arbeidsgivere ber sine ansatte om å jobbe “svart”, det vil si uten å betale skatt. Ikke la deg friste av løkkende løfter om noen kroner mer utbetalt. Jobber du “svart” opparbeider du ingen rettigheter ved sykdom eller arbeidsledighet. “Svart” arbeid er ulovlig og du må betale dyrt hvis skattemyndighetene oppdager at du har fått utbetalt lønn uten å betale skatt.

Du har krav på overtidsbetaling

Har jeg rett på høy lønn?

Arbeidsmiljøloven § 14-15

Vi har ikke noen lovfestet minstelønn i Norge. Det er i utgangspunktet opp til deg og arbeidsgiveren å bli enige om lønna di. Men er du LO-medlem kan du kreve tariffavtale, som sikrer deg en anstendig lønn. Tariffavtale er en avtale mellom en arbeidstaker-organisasjon og arbeidsgiveren om lønnsnivå og andre forhold. Uten medlemskap i en fagforening er det ingen regler som regulerer lønnsnivået ditt.

Lønn er mer enn vanlig timelønn. Pass på at du får betalt for overtid. Du skal ha minst 40 prosent i tillegg til lønna når du jobber overtid. Er du LO-organisert, og jobber i en bedrift med tariffavtale, har du krav på bedre overtidsbetalt enn hva loven gir, samt ekstra betalt for natt- og helgearbeid.

Lønnsslipp

Det er viktig at du får en lønnsslipp som viser hvor mye du har tjent, for lønnslippen beviser at du har jobbet. Det er arbeidsgiverens plikt å gi deg lønnsslipp. Lønnslippen skal også fortelle deg hva du betaler i skatt og alt annet som blir trukket fra. LOs Sommerpatrulje har kommet over eksempler på useriøse arbeidsgivere som har trukket sine ansatte i skatt, uten å betale pengene videre til skattemyndighetene. Da er det du som får smellen. Ta derfor vare på lønnsslippene, slik at du kan dokumentere at det er trukket skatt av lønna di. Hvis du ikke har fått lønnsslipp fra arbeidsgiver, meld fra om dette til kemnerkontoret umiddelbart. Det kan spare deg for problemer senere.

Trekk i lønn

Arbeidsgiver har ikke lov til å foreta trekk i lønn eller feriepengene hvis dere ikke har inngått avtale om det. Dersom arbeidsgiver av en eller annen grunn mener at du har gjort deg skyldig i forhold som gir rett til å holde tilbake lønna di, må vedkommende først ha dom for kravet sitt, eller avtale med deg.

Du har krav på overtidsbetaling
hvis du jobber mer enn 40 timer i uka

Helligdager og offentlige høytidsdager

Du skal leve også når det er helligdager og offentlige høytidsdager, og regningene blir ikke mindre av at loven gir deg fri. Har bedriften tariffavtale er du sikret lønn for alle "røde" fridager. Uten tariffavtale har du bare krav på lønn for 1. og 17. mai.

Overtid

Arbeidsmiljøloven § 10-6

Overtidsbetaling er det tillegget du skal ha når du jobber lengre enn 9 timer om dagen og 40 timer i uka. Arbeidsmiljøloven sikrer deg at tillegget for overtid skal være minst 40 prosent av vanlig timelønn. Men er du LO-organisert og kommer inn under tariffavtale er overtidstilleggene som regel litt høyere. Det er vanlig at overtidstillegget da er 50-100 prosent mer enn vanlig timelønn.

Hvis du blir syk

Lov om folketrygd

Dersom du har jobbet i minst fire uker hos samme arbeidsgiver har du rett til sykepenger fra første sykefraværsdag. De første to månedene av arbeidsforholdet må du ha sykmelding fra lege for å få rett til sykepenger. Har du jobbet på samme sted mer enn to måneder, er det nok med egenmelding hvis du ikke er syk i mer enn tre kalenderdager sammenhengende. Dette gjelder for fire enkelttilfeller av sykdom i løpet av 12 måneder. Arbeidsgiveren skal dekke lønna di de første 16 dagene du er syk, deretter har du rett på sykepenger fra Folketrygden. Hvis arbeidsplassen din har inngått avtale om inkluderende arbeidsliv (IA) gjelder andre egenmeldingsregler.

Lønn ved konkurs

Lov om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v.

Du har krav på lønn selv om arbeidsgiveren går konkurs, eller må innstille driften på grunn av for stor gjeld. Et statlig fond (lønnsgarantifondet) sikrer at arbeidstakerne ikke taper penger selv om virksomheten går konkurs. Arbeidstilsynet kan gi deg mer informasjon. Hvis du opplever at en arbeidsgiver ikke utbetaler lønn så ta kontakt med Arbeidstilsynet der du bor snarest, slik at du ikke risikerer at kravet ditt blir for gammelt.

Hvilke jobber kan jeg ta og hvor mye kan jeg jobbe?

Arbeidsmiljøloven §§ 11-1 til 11-5

Det finnes aldersgrenser som bestemmer hva slags arbeidsoppgaver du kan bli satt til. Er du under 15 år, må du ha foreldrenes samtykke for å jobbe. Hvor mye du kan jobbe er avhengig av hvor gammel du er.

13 år

Når du har fylt 13 år kan du ta lettere arbeid, som for eksempel lett kontorarbeid, lett budtjeneste, lett rydde- og pakkearbeid, ombæring og salg av aviser, bibliotekarbeid, arbeid på bevertningssteder, opprydnings- og vedlikeholdsarbeid i parker og lignende. Men før du har fylt 15 år kan du ikke jobbe mellom kl 20.00 og 06.00.

Når du har fylt 13 år kan du jobbe opp til 7 timer i døgnet på undervisningsfrie dager og 25 timer i uka i undervisningsfrie uker. Går du på skolen den dagen eller uka du jobber, skal din arbeidstid ikke overstige 2 timer i døgnet og 12 timer i uka.

15 år

Er du over 15 år kan du ta jobber som "ikke kan være til skade for helse, utvikling eller skolegang", for eksempel butikk- og kontorarbeid.

Under 18 år

Er du mellom 15 og 18 år og ikke skolepliktig skal du ha en arbeidsfri periode på minst 8 timer som omfatter tiden mellom kl 23.00 og kl 06.00. Arbeid mellom kl 21.00 og kl 23.00 er nattarbeid og er ikke tillatt med mindre arbeidets art gjør det nødvendig eller det foreligger et særlig og tidsavgrenset behov for nattarbeid. Denne regelen har noen få unntak. Avisbud kan begynne kl 04.00 om morgenen etter å ha fylt 15 år. Når du har fylt 15 år kan du jobbe skift mellom kl 06.00 og kl 24.00, i ikke-industriell virksomhet. Rengjøringsarbeid kan utføres fram til kl 24.00. Det samme gjelder for lett arbeid som er spesielt nevnt i forskriftene til Arbeidsmiljøloven.

Arbeidstakere under 18 år skal alltid ha fri minst 12 timer mellom hver arbeidsperiode.

18 år

Når du har fylt 18 år har du lov til å selge tobakk, øl og vin, og står ellers fritt til å ta hvilken jobb som helst, med ett unntak:

20 år

Du må være fylt 20 år for å ha lov til å selge eller servere brennevin. Er du i tvil om du har lov til å jobbe, kontakt Arbeidstilsynet.

Hva med ferie, sol og sommer?

Arbeidsmiljøloven §§ 10-8, 10-9 og 11-5

Vanlig arbeidstid er 40 arbeidstimer i uka og ikke mer enn 9 timer om dagen, utenom spisepausene. Jobber du mer enn dette, har du krav på overtidsbetaling. Det er få bedrifter som har mer enn 8 timers arbeidsdag. Er du LO-medlem, og jobber på et sted med tariffavtale, har du krav på overtidsbetaling hvis du jobber mer enn 37,5 timer i uka.

Pauser

Du har rett til minst en hvilepause hvis du jobber mer enn 5 1/2 time om dagen. Har du 8 timers arbeidsdag, skal du ha minst en halvtimes pause i løpet av dagen. Er du under 18 år og arbeidstida overstiger 4 1/2 time i døgnet skal du ha minst en halvtimes pause, om mulig sammenhengende. Hvis du ikke kan gå fra arbeidsstedet i spisepausen, skal spisepausen regnes som en del av arbeidstida. Det betyr at du skal ha betalt for pausen også. Avtale om pause skal inngås skriftlig.

Fritid

Du skal ha en arbeidsfri periode på minst 11 timer mellom to arbeidsperioder, 12 timer hvis du er mellom 15 og 18 år og 14 timer hvis du er under 15 år. I løpet av en uke skal du ha en sammenhengende fritid på minst 36 timer, slik at det alltid inngår et helt døgn. Hvis du er under 18 år skal den sammenhengende fritiden være minst 48 timer. Denne fritiden skal om mulig legges til søndag og helligdager.

Ferie

Den som er under 18 år og går på skole, skal ha minst 4 ukers fritid i året, hvorav minst 2 uker i sommerferien. Arbeidsgiveren har lov til å bestemme ferietidspunktet. Men dette skal drøftes med deg, eller med den tillitsvalgte.

Du har krav på oppsigelsestid

Du har krav på pause (hvis du vil)

Permitteringer

Du kan bli permittert hvis det ikke er nok arbeidsoppgaver i virksomheten. Permitteringen skal varsles 14 dager før den trer i kraft. Arbeidsgiveren har plikt til å betale lønn mens varslingsfristen løper, uansett om du jobber da eller ikke. I tillegg skal arbeidsgiveren betale lønna di i 10 dager etter permitteringen. Permitterte arbeidstakere som senere sies opp, har krav på lønn i oppsigelsestida.

Arbeidsledighet

Blir du arbeidsledig har du rett til arbeidsledighetstrygd, dersom du har opptjent rett til dagpenger. Du må registrere deg som arbeidsledig for å få ledighetstrygd. Aetat kan gi flere opplysninger.

Dagmamma

Jobber du som dagmamma i ditt eget hjem finnes det spesielle skatteregler som er meget gunstige. På Likningskontoret får du en brosjyre som forteller deg hvordan denne ordningen fungerer.

Likestilling

Likestillingsloven fastslår at gutter og jenter skal ha lik lønn for arbeid av lik verdi. Ved ansettelse, forfremmelse, permittering eller oppsigelse skal det ikke gjøres forskjell på kvinner og menn.

Du har krav på feriepenger
i tillegg til lønn, uansett hvor mye eller lite du har jobbet

Når jobben er over, har du fortsatt noe til gode

Feriepenger

Ferieloven § 10

Du har krav på feriepenger uansett hvor kort eller lang tid du har jobbet. Feriepenger skal utgjøre 12 prosent av alt det du har tjent dersom du er LO-organisert på en arbeidsplass med tariffavtale.

Virksomheter uten tariffavtale har vanligvis 10,2 prosent feriepenger. Både vanlig lønn, tillegg og overtid skal regnes med i feriepengegrunnlaget. Feriepengene kommer i tillegg til lønna, og det er ikke lov å legge dette inn som en del av lønna. Etter avsluttet arbeidsforhold har du rett til å få utbetalt feriepengene med en gang du slutter.

Attest

Arbeidsmiljøloven § 15-15

Du har krav på skriftlig sluttattest. I Arbeidsmiljøloven finnes det regler for hva en attest skal inneholde. Attesten skal blant annet fortelle hva du har gjort og hvor lenge du har jobbet i bedriften. Attesten er viktig å ta vare på. Når du senere skal søke annet arbeid eller opptak ved skole, er attesten din et skriftlig bevis på at du faktisk har hatt en jobb med et bestemt innhold. Ofte forteller attesten også hvordan du har utført jobben. Dette kan være anbefalinger som er mye verdt senere i livet. Husk at verken framtidige arbeidsgivere eller skolemyndigheter godtar noe annet enn skriftlige attester.

Standard arbeidskontrakt

Ustedes i 2 eksemplarer
Ett til hver av partene

Arbeidsgiver

Navn: _____ Tlf: _____
Adresse: _____
Eier/Daglig leder: _____ Personalsjef: _____

Arbeidssted (hvis annen adresse enn arbeidsgiver)

Adresse: _____ Tlf: _____

Arbeidstaker

Navn: _____ Tlf: _____
Adresse: _____
Fødsels- og personnummer (11 sifre): _____ Skatekommune: _____

Ansatt som (beskrivelse av arbeidsoppgaver/stilling)

Ansettelsesforholdets varighet og arbeidstid

Ansatt fra: _____ Ukentlig arbeidstid: _____
Ansatt til: _____ Døglig arbeidstid: _____
Pauser: _____ Betalt spisepause _____ Ja Nei
Oppsigelsestid: _____

Tariffavtale/verneombud

Følgende tariffavtale gjelder: _____
Tariffparter: _____
Navn tillitsvalgt: _____ Navn verneombud: _____
Sjekk alle nedenforstående punkter med tariffavtalen

Lønn

Lønn pr. time/måned: _____ Overtidstillegg (min 40%): _____ Helge-/natttillegg: _____

Andre tillegg:
Godtgjørelser/diett:
Dato for lønnsutbetaling:
Feriepenger på minst 10,2% kommer i tillegg til lønn

Andre opplysninger

Sted og dato

Underskrift arbeidsgiver

Underskrift arbeidstaker

Det lønner seg å være organisert!

Loven gir deg en del rettigheter som arbeidstaker. Men er du organisert får du mange rettigheter i tillegg til de som loven gir deg, og du får ofte høyere lønn. Som organisert står du sammen med mange andre arbeidstakere, og er med på å sørge for at folk i jobb har gode rettigheter og skikkelige arbeidsforhold.

Det er mange gode grunner til å være LO-medlem:

- Avtalefestet lønn og overtidsbetaling
- Tillegg for ubekvem arbeidstid
- Avtalefestet arbeidstid
- Avtalefestet pensjon (AFP)
- Rett til velferdspermisjon
- Rett til lengre ferie og mer feriepenger
- Støtte ved streik og lockout
- Gratis råd og veiledning fra tillitsvalgte
- Fri rettshjelp ved arbeidstvister
- Muligheter til å påvirke eget arbeidsforhold
- Innflytelse på lønns- og arbeidsvilkår
- Gratis fagblad
- Mulighet til å søke om utdanningsstipend i LO
- Medlemskort med LOfavør fordeler (se www.lofavor.no)
- Forsikring av innbo og løsøre
- Forsikring ved uførhet eller død
- Forsikring ved ulykker i arbeidstida
- Utviklingsmuligheter gjennom kurs
- Rett til permisjon ved skolering
- Rabatt på reiser, hytter og feriesteder
- Ikke minst: LOs støtte i ryggen!

Du har krav på skriftlig oppsigelse som skal være saklig begrunnet

Oppsigelse

Arbeidsmiljøloven kapittel 15

Arbeidsgiveren må ha svært gode og saklige grunner for å kunne si deg opp. Oppsigelsen må være skriftlig for å være gyldig. Oppsigelsen kan være saklig dersom du for eksempel ikke har passet jobben din skikkelig, eller virksomheten må innskrenke driften. Det er ikke god nok grunn til oppsigelse om arbeidsgiveren ikke er fornøyd med arbeidsinnsatsen din.

Hvis du selv sier opp jobben, må også dette gjøres skriftlig. Oppsigelsestida er på minst en måned. Dette er ofte omtalt i arbeidskontrakten din. Oppsigelsestida er den samme enten du sier opp selv eller du blir sagt opp. Oppsigelsestida gjelder fra første månedsskifte etter oppsigelsesdagen. Hvis du har skriftlig arbeidsavtale med prøvetid er det 14 dagers oppsigelsestid i prøvetida, hvis ikke annet er avtalt.

Er du organisert i LO kan du få hjelp av den tillitsvalgte på arbeidsplassen din. Blir du oppsagt, må du ta kontakt med den tillitsvalgte så fort som mulig. Det er viktig å være rask på grunn av frister du er nødt til å overholde.

Du kan bli avskjediget på dagen dersom du gjør deg skyldig i svært alvorlige overtramp på arbeidsplassen. Tyveri, økonomisk mislighold eller å møte beruset på jobben er eksempler på hendelser som kan føre til at du blir avskjediget. Også i slike situasjoner er det viktig å ta kontakt med den tillitsvalgte.

Det lønner seg å være medlem.
Nærmere 865 000 medlemmer tar ikke feil!

Hva er fordelene ved å være LO-organisert?

Tema	Hva kan jeg kreve hvis jeg ikke har tariffavtale?
Lønn	Ingen regler
Arbeidstid	9 t om dagen og 40 t i uka
Overtidsbetaling	40%
Helge- og nattillegg	Ingen
Godtgjøring av høytidsdager og helligdager	Lønn kun for 1. og 17. mai
Arbeidstøy	Nei, bare påbudt verneutstyr
Diverse ubekvemstillegg (smuss-, høyde- og lignende tillegg)	Nei
Innflytelse over bedriften	Kun i henhold til Aksjeloven
Oppsigelser	I henhold til AML*, ingen hjelp, må kjøpe egen advokat
Ferie	I henhold til Ferieloven, 4 uker og 1 dag. (10,2% feriepenger)
Arbeidskontrakt	AML* krever at alle skal ha skriftlig arbeidskontrakt
Pensjon	Kan gå av ved fylte 67 år
Påvirkning	
Streik / lockout	Ingen støtte
Rettigheter ved utdanning	Rett til permisjon

*AML = Arbeidsmiljøloven

Hva kan jeg kreve hvis jeg er LO-medlem og har tariffavtale?

Tariffestet lønn, med minstelønn

7,5 t om dagen og 37,5 t i uka

50 - 100% + mer

Tariffestet

Ordinær lønn for alle høytidsdager og helligdager

Følger med i de fleste avtaler

Ja, med i alle avtaler

Avtaler med regler for medbestemmelse

I henhold til AML*, i tillegg hjelp til forhandlinger. Gratis juridisk hjelp av tillitsvalgte og LO

5 ukers avtalefestet ferie (12% feriepenger)

Alle organiserte med tariffavtale har hatt krav på dette lenge

Avtalefestet pensjon fra fylte 62 år

Er med å påvirke og jobbe for bedre lønns- og arbeidsforhold. Påvirkning når lover lages

Støtte ved streik og lockout

Permisjon + at du kan søke om økonomisk støtte. LO har egen opplæringsorganisasjon (AOF)

Bli medlem!

Student

Du som er student kan tegne studentmedlemskap i et LO-forbund. Som studentmedlem i LO får du både i pose og sekk. Fordi du blir organisert i det forbundet som studiet ditt peker mot, får du tilgang til et relevant faglig fellesskap og blir kjent med forbundet før du starter i arbeidslivet for fullt. I tillegg har du fullt vern i din arbeidssituasjon ved siden av studiene, uansett hvor du jobber. Dette er det bare LO som tilbyr.

For bare 250 kroner pr halvår blir du en del av et solidarisk fellesskap, og får

- Råd, veiledning og juridisk hjelp hvis du får problemer i arbeidslivet
- Tilbud om å delta på jobbsøkerkurs og andre kurs i regi av LO og forbundet ditt
- Innboforsikring
- Medlemskort med LOfavør fordeler, med blant annet rett til å tegne rimelige forsikringer
- Medlemsblad

Elev

Du som er elev på videregående skole eller folkehøgskole, og er under 20 år, kan bli elevmedlem i et LO-forbund, helt gratis.

Som elevmedlem i LO får du

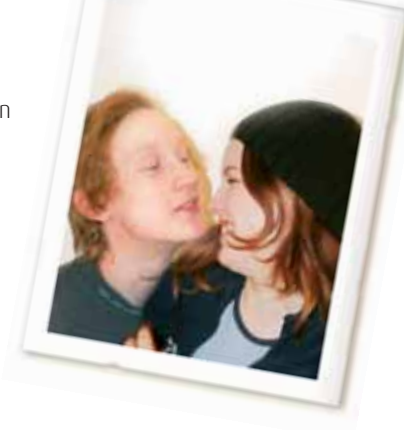
- Informasjon om rettigheter og plikter i arbeidslivet, og råd og veiledning hvis du får problemer
- Tilbud om å delta på ungdomskurs og andre aktiviteter i regi av LO og forbundet ditt
- Medlemskort med LOfavør fordeler, med blant annet rett til å tegne rimelige forsikringer
- Medlemsblad

Ordinært medlemskap

Du som ikke er student eller elev kan tegne ordinært medlemskap i et LO-forbund. Medlemskontingenten for ordinære medlemmer er avhengig av inntekt og av hvilket forbund du er organisert i. Betaler du skatt får du deler av kontingenten trukket fra på selvangivelsen.

Du skal ha arbeidskontrakt

Får du ikke det så bryter arbeidsgiveren loven
Forslag til kontrakt ligger på loungdom.no

Her finner du LO-forbundet som passer for deg

Her er en liste over de vanligste bransjene som ungdom jobber i, og over hvilke forbund du kan melde deg inn i. Hvis du er usikker kan du kontakte LO, så ordner vi saken for deg.

Bransje

Anlegg
Avisbud
Barn og ungdom
Barnehage (også privat)
Bensinstasjon
Butikk
Bygningsarbeider
Båt/ferge
Campingplass
Dyr
Elektriker
Fast food
Fornøylesparker
Forsvaret
Fengsel
Frisør
Funksjonshemmede
Grafisk industri
Helsevesenet
Hotell
IT-bransjen

Jernbane

Journalist

Fagforbund

Norsk Arbeidsmandsforbund
Norsk Transportarbeiderforbund
Fellesorganisasjonen
Fagforbundet
Handel og Kontor i Norge
Handel og Kontor i Norge
Fellesforbundet
Norsk Sjømannsforbund
Norsk Arbeidsmandsforbund
Fellesforbundet
EL & IT Forbundet
Fellesforbundet
Norsk Arbeidsmandsforbund
Norges Offisersforbund
Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund
Fagforbundet
Fellesorganisasjonen
Fellesforbundet
Fagforbundet
Fellesforbundet
EL & IT-forbundet og Forbundet for
Ledelse og Teknikk
Norsk Jernbaneforbund eller
Norsk Lokomotivmannsforbund
Arbeiderbevegelsens Presseforbund

Bransje

Kommunen
Kontor (privat)
Kjemiindustri
Kjøleanlegg
Laborant
Lager

Landbruk
Lærer/skole
Metallindustri
Musiker
Møbelfabrikk
Næringsmiddel

Oljesektoren
Posten
Praktikant
Rengjøring (privat)
Restaurant/kafé
Selger
Sjåfør
Spedisjon/ekspedisjon
Staten
Teknisk tegner
Toppidrettsutøver
Vaktmester (privat)

Fagforbund

Fagforbundet
Handel og Kontor i Norge
Industri Energi
Norsk Transportarbeiderforbund
Forbundet for Ledelse og Teknikk
Handel og Kontor i Norge eller
Norsk Transportarbeiderforbund
Fellesforbundet
Skolenes landsforbund
Fellesforbundet
Musikernes fellesorganisasjon
Industri Energi
Norsk Nærings- og
Nytelsesmiddelarbeiderforbund
Industri Energi
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund
Fagforbundet
Norsk Arbeidsmandsforbund
Fellesforbundet
Handel og Kontor i Norge
Norsk Transportarbeiderforbund
Norsk Transportarbeiderforbund
Norsk Tjenestemannslag
Forbundet for Ledelse og Teknikk
Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon
Norsk Arbeidsmandsforbund

Kjære Tom.

Jeg kan ikke være sammen med deg lenger.
Men du er en hyggelig og utadvendt fyr som
lett kommer i kontakt med andre.

I de 8 månedene vi var sammen var du
aldri syke eller fraværende. Jeg kan varmt
anbefale deg videre til den det måtte angå.

Med vennlig hilsen Felde.

Du har krav på skriftlig sluttattest

Andre spørsmål?

LOs Sommerpatrulje svarer hver sommer på spørsmål om rettigheter og plikter i arbeidslivet.

Vi kan nås på **8 100 1999** fra 10. juni til 1. august.

Fri rettshjelp

Dersom du er betalende LO-medlem, kan du få gratis advokatbistand gjennom forbundet ditt, uavhengig av inntekt. Dette gjelder ved tvister i tilknytning til arbeidsforhold.

Du kan få gratis advokathjelp fra myndighetene dersom du kommer opp i et særdeles vanskelig arbeidsforhold, eller blir usaklig oppsagt. Om du har krav på fri rettshjelp er avhengig av inntekten din. Du kan få flere opplysninger om dette fra:

Oslo og Akershus

1) Kontoret for fri rettshjelp, P.B. 8802 Youngstorget, 0028 Oslo 22 42 52 60

2) Jussbuss, Arbinsg 7, 0253 Oslo 22 84 29 00, faks 22 84 29 01, www.jus.uio.no/jussbuss/

Bergen

Jussformidlingen, Magnus Lagabøtes plass 1, 5010 Bergen 55 58 96 00

Tromsø

Jusshjelpa i Nord-Norge, UiTø, Breivika senter, 9037 Tromsø 77 64 45 62, www.jus.uit.no/jusshjelpa

Hele landet

Arbeidstilsynets svartjeneste 815 48 222

Finn ditt eget fagforbund

Forbund	Nettadresse	Telefon
Arbeiderbevegelsens Presseforbund (APF)	www.a-p-f.no	22 05 39 50
El & IT Forbundet	www.elogit.no	23 06 34 00
Fagforbundet	www.fagforbundet.no	23 06 40 00
Fellesforbundet	www.fellesforbundet.no	23 06 31 00
Fellesorganisasjonen	www.fo.no	23 06 11 70
Forbundet for Ledelse og Teknikk (FLT)	www.flt.no	23 06 10 29
Handel og Kontor i Norge (HK)	www.handellogkontor.no	23 06 11 80
Musikernes fellesorganisasjon (MFO)	www.musikerorg.no	23 06 21 50
Norges Offisersforbund (NOF)	www.norgesoffisersforbund.no	98 28 33 10
Norsk Arbeidsmandsforbund (NAF)	www.arbeidsmandsforbundet.no	23 06 10 72
Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund (NFF)	www.fengselogfriomsorg.no	23 06 15 65
Norsk Jernbaneforbund (NJF)	www.njf.no	23 06 13 79
Norsk Lokomotivmannsforbund (NLF)	www.lokmann.no	23 30 21 10
Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN)	www.nnn.no	23 10 29 60
Norsk Post- og Kommunikasjonsforbund (Postkom)	www.postkom.org	23 06 22 50
Norsk Sjømannsforbund (NSF)	www.sjomannsunion.no	22 82 58 00
Norsk Tjenestemannslag (NTL)	www.ntl.no	23 06 15 99
Norsk Transportarbeiderforbund (NTF)	www.transportarbeider.no	23 06 27 40
Norske Idrettsutøveres Sentralorganisasjon (NISO)	www.niso.no	98 26 05 90
Skolenes landsforbund (SL)	www.skoleneslandsforbund.no	23 06 13 62
Industri Energi, hovedkontor	www.industrienergi.no	23 06 13 40
Industri Energi, Stavangerkontor		51 84 05 00

Landsorganisasjonen i Norge
Svarsing 0700
0090 Oslo

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

klipp ut og send inn

loungdom.no
rett skal være rett

LOs distriktskontor i ditt fylke

Østfold	69 13 01 70
Oslo/Akershus	23 06 17 03
Hedmark	62 54 09 26
Oppland	61 18 79 20
Buskerud	32 83 44 58
Vestfold	33 30 70 40
Telemark	35 57 27 00
Aust-Agder	37 07 30 00
Vest-Agder	38 12 88 70

Rogaland	51 50 02 00
Hordaland	55 30 92 00
Sogn og Fjordane	57 82 87 00
Møre og Romsdal	71 20 16 00
Sør-Trøndelag	73 80 73 00
Nord-Trøndelag	74 13 56 00
Nordland	75 54 96 50
Troms	77 60 35 30
Finnmark	78 97 02 80

LO i Norden

LOs Sommerpatrulje finner du i hele Norden og får du jobb i et annet land anbefaler vi at du tar kontakt for å høre hvilke regler som gjelder for arbeidslivet der.

Sverige	Facket i Sommarland		020 56 00 56
Danmark	Jobpatruljen		80 24 10 10
Finland	Telefonjouren		0800 179 279

LOs Sommerpatrulje

☎ 8 100 1999

✉ sommerpatruljen@lo.no

10. juni - 1. august

LOs Sommerpatrulje på Internett

Klikk deg inn på www.loungdom.no

Der finner du informasjon om rettigheter og plikter, du kan laste ned en arbeidskontrakt, og du finner mye annet...

Eller send sms til nummer 2030. Bruk kodeord SP <melding>